

КОНВЕНЦІЯ 1

Конвенція про обмеження тривалості робочого часу на промислових підприємствах до 8 годин на день та 48 годин на тиждень¹

Генеральна конференція Міжнародної організації праці,
скликана у Вашингтоні урядом Сполучених Штатів Америки 29 жовтня 1919 року,
ухваливши затвердити деякі пропозиції щодо “застосування принципу 8-годинного робочого дня чи 48-годинного робочого тижня”, що є першим пунктом порядку денного Вашингтонського засідання Конференції,
вирішивши надати цим пропозиціям форми міжнародної конвенції,
ухвалює нижченаведену Конвенцію, яка може називатися Конвенцією про робочий час у промисловості 1919 року і має бути затверджена членами Міжнародної організації праці відповідно до положень Статуту Міжнародної організації праці:

Стаття 1

1. Відповідно до мети цієї Конвенції термін “промислове підприємство” охоплює, зокрема:
- a) шахти, кар'єри та інші підприємства, де видобувають корисні копалини;
 - b) підприємства, на яких предмети виробляються, змінюються, очищуються, ремонтуються, оздоблюються, проходять кінцеву стадію обробки та підготовки до продажу, руйнуються чи знищуються, або на яких матеріали трансформуються; серед них суднобудівні підприємства та підприємства, де виробляється, трансформується та передається електроенергія або рухова сила будь-якого виду;
 - c) підприємства з будівництва, реконструкції, утримання, ремонту, переробки чи демонтажу будь-яких будівель, залізничних колій, трамвайних ліній, портів, доків, пірсів, каналів, внутрішніх водних шляхів, доріг, тунелів, мостів, віадуків, каналізаційних систем, водостоків, колодязів, телеграфного чи телефонного обладнання, електричного устаткування, газових служб, служб водопостачання або інших служб з будівництва, а також роботи з підготовки до будівництва і закладання фундаменту, що передують будь-яким роботам чи спорудам;
 - d) підприємства з перевезення пасажирів чи товарів автомобільними шляхами, залізницею, морськими чи внутрішніми водними шляхами, куди входять оброблення вантажів у доках, на пристанях, причалах або складах, але за винятком перенесення вручну.

2. Положення про перевезення морем та внутрішніми водними шляхами будуть визначені на спеціальній конференції щодо зайнятості на морських та внутрішніх водних шляхах.

3. Компетентні органи в кожній країні визначають лінію поділу між промисловістю, з одного боку, та торгівлею і сільським господарством — з другого.

Стаття 2

Тривалість робочого часу осіб, зайнятих на будь-якому державному або приватному промисловому підприємстві чи в будь-якому з його філіалів, крім підприємств, на яких працюють тільки члени однієї родини, не може перевищувати 8 годин на день і 48 годин на тиждень, за винятком передбачених випадків:

- a) положення цієї Конвенції не повинні застосовуватись до осіб, які виконують функції спостереження або управління, та до осіб, чия робота вимагає конфіденційності;
- b) якщо за законом, звичаєм чи угодою між організаціями роботодавців та працівників або, де таких організацій немає, між представниками роботодавців та працівників, тривалість робочого часу один чи більше днів на тиждень менша ніж 8 годин, тоді обмеження щодо 8 годин може бути перевищено в інші дні тижня з дозволу компетентного органу або за згодою між такими організаціями чи представниками за умови, що в жодному з випадків, передбачених цим пунктом, щоденне обмеження відносно 8 годин не буде перевищено більше ніж на одну годину;
- c) коли працівники зайняті позмінно, дозволяється завантажувати їх більше ніж на 8 годин у будь-який один день та на 48 годин у будь-який один тиждень, якщо середня кількість годин за 3 тижні або менший період не перевищує 8 годин на день і 48 годин на тиждень.

¹ Дата набуття чинності: 13 червня 1921 року.

Стаття 3

Обмеження робочого часу, передбачене статтею 2, може бути перевищено у разі нещасного випадку чи його загрози, або у разі термінової роботи, потрібної для машин чи заводу, аб через нездоланні обставини, але лише до того часу, поки це потрібно для запобігання серйозному порушенню звичайного режиму роботи підприємства.

Стаття 4

Максимальна тривалість робочого часу, передбачена статтею 2, може бути також перевищена тоді, коли є технічна потреба в неперервності процесу, але за умови, що кількість робочих годин не повинна перевищувати в середньому 56 годин на тиждень. Таке регулювання робочого часу в жодному разі не повинно будь-яким чином впливати на дні відпочинку, які національне законодавство може передбачати для працівників, зайнятих у цих процесах, як компенсацію за інші щотижневі дні відпочинку.

Стаття 5

1. У виняткових випадках, коли визнано, що положення статті 2 не можуть застосовуватись, але тільки в цих випадках, угодам між організаціями працівників та роботодавців щодо подовженого щоденного робочого дня може бути надано чинності постанов, якщо уряд, якому ці угоди буде передано, ухвалить таке рішення.

2. Середня тривалість робочого часу на тиждень, обчислена залежно від кількості тижнів, охоплених будь-якою такою угодою, не може перевищувати 48 годин.

Стаття 6

1. Правила, встановлені державними органами, мають визначати для промислових підприємств:

- а) сталі винятки, які можуть бути допущені щодо підготовчих або додаткових робіт, котрі неодмінно повинні проводитись поза межами робочого часу, встановленими для загальної роботи підприємства або окремих категорій працівників, чия робота здебільшого переривчаста;
- б) тимчасові винятки, які можуть бути допущені, щоб підприємство могло у надзвичайних випадках справитися із збільшеним навантаженням на роботі.

2. Ці правила може бути встановлено лише після консультацій з відповідними організаціями роботодавців та працівників, якщо такі організації є. Ці правила мають встановлювати максимум додаткового часу в кожному випадку, і розмір ставки, що виплачуватиметься за понаднормовий час, не може бути менший ніж 1,25 звичайної ставки.

Стаття 7

1. Кожний уряд подаватиме Міжнародному бюро праці:

- а) список промислових процесів, які класифікуються як такі, що мають бути неодмінно неперервними, згідно зі статтею 4;
- б) повну інформацію щодо дії угод, згаданих у статті 5; і
- с) повну інформацію щодо правил, прийнятих відповідно до статті 6, та щодо їхнього застосування.

2. Міжнародне бюро праці подаватиме щорічну доповідь з цих питань Генеральній конференції Міжнародної організації праці.

Стаття 8

1. Для спрощення втілення в життя положень цієї Конвенції від кожного роботодавця вимагається:

- а) повідомляти через вивішування об'яв на видних місцях на підприємстві або в іншому відповідному місці, чи якимось іншим чином, схваленим урядом, про час початку і закінчення роботи, а де робота проводиться позмінно — про початок і закінчення кожної зміни; ці години встановлюються таким чином, щоб тривалість не перевищувала обмежень, передбачених цією Конвенцією, і після того, коли про них буде повідомлено, вони не повинні змінюватися, за винятком, коли це робитиметься в такий спосіб і з таким повідомленням, які може схвалити уряд;
- б) повідомляти таким самим чином про перерви для відпочинку, що надаються в період роботи, які не вважаються частиною робочого часу;
- с) вести облік за формою, передбаченою законом чи правилами кожної країни, всього відпрацьованого додаткового робочого часу згідно зі статтями 3 і 6 цієї Конвенції.

2. Використання на робочому місці будь-якої особи поза межами годин, визначених згідно з пунктом а), або протягом перерв, визначених згідно з пунктом б) параграфу 1 цієї статті, розглядатиметься як порушення закону.

Стаття 9

Для застосування цієї Конвенції до Японії передбачаються такі зміни і умови:

- а) термін "промислове підприємство" охоплює, зокрема:
 - підприємства, перелічені в пункті а) статті 1;
 - підприємства, перелічені в пункті б) статті 1, за умови, що на них зайнято принаймні 10 працівників;
 - підприємства, перелічені в пункті с) статті 1, оскільки ці підприємства компетентні органи визначаються як "фабрики";
 - підприємства, перелічені в пункті d) статті 1, за винятком підприємств з перевезення пасажирів або вантажів дорогами, з оброблення вантажів у доках, на пристанях, на причалах, складах, а також у разі перенесення вручну; і
 - незалежно від числа зайнятих осіб такі перелічені в пунктах б) і с) статті 1 підприємства, які можуть бути оголошені компетентним органом дуже небезпечними або пов'язаними із шкідливими процесами;
- б) фактичний робочий час осіб п'ятнадцятирічного віку або старших на будь-якому державному чи приватному підприємстві, або у будь-якому з його філіалів не може перевищувати 57 годин на тиждень, за винятком промисловості обробки шовку-сирцю, де обмеження може бути встановлено до 60 годин на тиждень;
- с) фактичний робочий час осіб п'ятнадцятирічного віку або старших на будь-якому державному чи приватному підприємстві, або у будь-якому з його філіалів, і всіх шахтарів, незалежно від віку, зайнятих на підземних роботах у шахтах, в жодному разі не може перевищувати 48 годин на тиждень;
- д) обмеження робочого часу може бути змінено у разі забезпечення умов, передбачених у статтях 2, 3, 4 і 5 цієї Конвенції, але в жодному разі співвідношення між тривалістю такої зміни і тривалістю основного робочого тижня не може бути більшим, ніж встановлено у цих статтях;
- е) щотижневий безперервний відпочинок протягом 24 годин повинен надаватися всім категоріям працівників;
- ф) положення японського фабричного законодавства, котрі обмежують застосування лише підприємствами з п'ятнадцятьма і більше працівниками, має бути змінено так, щоб це законодавство застосовувалось до підприємств з десятьма і більше працівниками;
- г) положення вищезгаданих параграфів цієї статті мають набути чинності не пізніше 1 липня 1922 року, за винятком того, що положення статті 4, змінені в пункті d) цієї статті, набудуть чинності не пізніше 1 липня 1923 року;
- h) п'ятнадцятирічний вік, передбачений у пункті с) цієї статті, має бути підвищено не пізніше 1 липня 1925 року до шістнадцяти років.

Стаття 10

У Британській Індії принцип 60-годинного робочого тижня буде прийнято для всіх працівників, зайнятих у галузях промисловості, що на цей час підпадають під чинність фабричних законів, виданих урядом Індії, на шахтах і на таких ділянках залізничної служби, які буде визначено з цією метою компетентними органами. Будь-яка зміна цього обмеження, ухвалена компетентним органом, повинна відповідати положенням статей 6 і 7 цієї Конвенції. В інших відношеннях положення цієї Конвенції не застосовуватимуться до Індії, але нові положення про обмеження робочого часу в Індії буде розглянуто на одному з наступних засідань Генеральної конференції.

Стаття 11

Положення цієї Конвенції не застосовуються до Китаю, Персії та Сіаму, але положення, що обмежують робочий час у цих країнах, буде розглянуто на одному з наступних засідань Генеральної конференції.

Стаття 12

У разі застосування цієї Конвенції до Греції дата, від якої її положення набудуть чинності згідно зі статтею 19, може бути перенесена не пізніше ніж на 1 липня 1923 року для таких промислових підприємств:

- 1) виробництво сірководню,
- 2) виробництво кислоти,

- 3) дубильне виробництво,
- 4) паперові фабрики,
- 5) друкарні,
- 6) лісопильні заводи,
- 7) склади для зберігання та виготовлення тютюну,
- 8) розробка корисних копалин відкритим способом,
- 9) ливарні цехи,
- 10) виробництво вапна,
- 11) фарбувальне виробництво,
- 12) скляне виробництво (склодуви),
- 13) газові заводи (кочегари),
- 14) навантаження та розвантаження товарів;

і не пізніше ніж на 1 липня 1924 року для таких промислових підприємств:

- 1) механічні галузі: виробництво двигунів, сейфів, вагів, ліжок, цвяхів, дробу; виплавлення чавуну, бронзи, олова; лудильне виробництво, виробництво гідравлічної апаратури;
- 2) галузі будівельної промисловості: печі для випалювання вапна, виробництво цементу, штукатурки, черепиці, виробництво цегли і тротуарних плит, гончарне виробництво, обробка мармуру, земляні та будівельні роботи;
- 3) текстильна промисловість: різноманітні прядильні й ткацькі фабрики, за винятком фарбувальних цехів;
- 4) харчова промисловість: борошномельне виробництво, пекарні, макаронні фабрики, виноробство, виробництво алкоголю та безалкогольних напоїв, олійництво, пивоварні заводи, виробництво морозива та газових напоїв, виготовлення кондитерських виробів та шоколаду, виробництво ковбас та консервів, бойні та обробка м'яса;
- 5) хімічна промисловість: виробництво синтетичних барвників, скляне виробництво (крім склодувного), виробництво есенцій на скипидарі та винному камені, виробництво кисню та фармацевтичних продуктів, виробництво лляної олії, виробництво гліцерину, виробництво карбиду кальцію, виробництво газу (крім роботи кочегарів);
- 6) шкіряна промисловість: взуттєві фабрики, виробництво шкіряних товарів;
- 7) паперова та поліграфічна промисловість: виробництво конвертів, облікових книг, коробок, мішків, палітурні, літографічні та цинкогравірувальні роботи;
- 8) виробництво одягу: пошиття верхнього одягу, спідньої білизни та її оздоблення, прасувальні майстерні, пошиття постільної білизни, вироблення штучних квітів, пір'я та оздоблень, капелюшні й парасолькові фабрики;
- 9) деревообробна промисловість: столярні майстерні, бондарне виробництво, виробництво меблів та стільців, виготовлення рам для картин, виробництво щіток і віників;
- 10) електропромисловість: електростанції, виробництво електроустаткування;
- 11) сухохідний транспорт: працівники залізниць і міського транспорту, кочегари, водії та кучери.

Стаття 13

У разі застосування цієї Конвенції в Румунії дата, від якої її положення набудуть чинності згідно зі статтею 19, може бути перенесена не пізніше, ніж на 1 липня 1924 року.

Стаття 14

Чинність положень цієї Конвенції може бути тимчасово припинена в будь-якій країні урядом у разі війни або інших надзвичайних обставин, що загрожують національній безпеці.

Стаття 15

Офіційні документи про ратифікацію цієї Конвенції згідно з положеннями Статуту Міжнародної організації праці надсилаються Генеральному директорові Міжнародного бюро праці для реєстрації.

Стаття 16

1. Кожний член Міжнародної організації праці, який ратифікує цю Конвенцію, зобов'язується застосовувати її положення до своїх колоній, протекторатів і володінь, які не мають повного самоврядування:

- а) за винятком тих, де через місцеві умови її положення незастосовані; або
- б) з такими змінами, які можуть бути потрібні для пристосування її положень до місцевих умов.

2. Кожний член Організації повідомлятиме Міжнародне бюро праці про заходи, вжиті щодо кожної з колоній, кожного з протекторатів і володінь, які не мають повного самоврядування.

Стаття 17

Як тільки Міжнародне бюро праці зареєструє ратифікаційні документи двох членів Міжнародної організації праці, Генеральний директор Міжнародного бюро праці сповіщає про це всіх членів Міжнародної організації праці.

Стаття 18

Ця Конвенція набуває чинності від дати, коли Генеральний директор Міжнародного бюро праці розсилає таке повідомлення, і зв'язуватиме тільки тих членів Організації, чії документи про ратифікацію зареєстровано в Міжнародному бюро праці. Надалі ця Конвенція набуває чинності щодо кожного члена Організації від дати реєстрації його документа про ратифікацію в Міжнародному бюро праці.

Стаття 19

Кожний член Організації, який ратифікує цю Конвенцію, погоджується надати положенням її чинності не пізніше 1 липня 1921 року і вжити таких заходів, які будуть потрібні для того, щоб зробити їх ефективними.

Стаття 20

Член Організації, який ратифікував цю Конвенцію, може після десятирічного періоду від дати, з якої Конвенція початково набула чинності, денонсувати її актом про денонсацію, надісланим Генеральному директору Міжнародного бюро праці та зареєстрованим ним. Денонсація не може набути чинності раніше ніж через 1 рік після дати її реєстрації в Міжнародному бюро праці.

Стаття 21

Щонайменше 1 раз на 10 років Адміністративна рада Міжнародного бюро праці подаватиме Генеральній конференції доповідь про застосування цієї Конвенції і вирішуватиме, чи доцільно вносити до порядку денного Конференції питання про її перегляд або зміну.

Стаття 22

Французький і англійський тексти цієї Конвенції мають однакову силу.